

о. Олег Чупа, викладач ДДС

Якщо коли-небудь потрапите на велику залізничну станцію, зверніть увагу на товарні потяги. У них багато вагонів. У кожного різний вміст, різне призначення. Такий собі поштовий сервіс з величезними металевими конвертами. На великих станціях ці «конверти» сортують. Локомотив від'єднує вагон від одного ряду, надає йому швидкості та штовхає. І так ніким некерованих півсотні тон, ледь поскрипуючи колесами об рейки, пливуть, аж поки з гуркотом не вдаряються в інший ряд вагонів, з яким їм тепер по дорозі...

Життя людей часом нагадує рутину залізничних станцій. Інколи воно немов вагон, причеплений до локомотива, то сповільнює, то пришвидшує хід, або ж звертає в потрібний бік. У всіх цих маневрів одна мета – прибути на кінцеву станцію. Інколи ж життя людини нагадує фрагмент з життя залізничної станції, коли некерований вагон котиться допоки не вичерпає внутрішньої енергії, або з тріском не вдариться в якусь перешкоду. Можна годинами дискутувати, що визначає напрямок нашого життя, його перебіг, але, без сумніву, багато важливих подій, що впливають на наше майбутнє, стається в молодечу пору.

У час юності перед нами відкривається просторий світ, який досі задля нашої ж безпеки берегли від нас стіни батьківського дому. Ми завершуємо школу, здобуваємо професію, робимо у ній перші проби, отримуємо перші зароблені кошти. Ми вчимося спілкуватись, працювати і намагаємось робити це відповідально. Не за горами й перші відгуки про нас, які нам дадуть друзі, викладачі, працедавці, колеги... Ми можемо отримати клеймо байдужого, лінивого, недружнього, або ж ім'я наполегливого, працюючого, товариського. Знайомство зі світом дорослих приносить часом радість, а часом зневіру. У цю пору розширюються кордони нашого життя, ми стрімко пізнаємо наш внутрішній світ. Ми запам'ятовуємо, мислимо, аналізуємо. Знані з дитинства слова – «Бог», «людина», «гріх», «світ», «життя», «смерть» – набирають барв, тепер до їхнього змісту ми додаємо щось із власного пережиття.

Думки про величне тісно переплітаються з буденними справами. Втім людина настільки добре усвідомлює і відрізняє їх від решти думок, що навіть коли минає десяток-другий років, вона з точністю пригадає цей момент і місце, де про це «думалось». «Я дуже добре пам'ятаю мить, коли пройшов останній відрізок шляху, хоча я заледве розумію, як це сталося», – пригадає в своїй автобіографії британський письменник Клайв Стейплз Льюїс про те, як крокував «дорогою до Єрусалиму» – назустріч Богові. А далі він описує обставини, за яких це відбувалось, хоч вони, можливо, і не дуже пасують до рангу пережиття, яке тоді вирувало в його серці: «Одного сонячного ранку я з друзями вирушив у зоопарк. Спочатку я ще не думав, що Ісус Христос – Син Божий. Однак коли ми прибули на місце, я вже це твердо знав». Тому в час юності важлива внутрішня уважність, вміння прислухатись до себе в цей момент і не пригасити спраги нашого нутра за вічністю.

Дитинство збагачує нас азами духовного життя. Ми знаємо, що зранку й увечері потрібно змовити «Отче наш», «Богородице Діво», що в неділю і свята християнин відвідує богослужіння в церкві; ми знаємо, що є Божі заповіді, яких потрібно дотримуватись... У духовному житті – це як вміння читати й писати, якими володіють практично всі, але використовують їх по-різному. Хтось пише підбадьорюючого листа другові чи подрузі, а хтось скаргу на сусіда, хтось бере до рук добру книгу, а хтось в інтернеті тисне на заголовки «жовтих» новин. Так само й отримані в дитинстві ази християнської віри людина може розвинути в молодечому віці, а може й занедбати їх, або часом у неї може виробитись спотворене їх розуміння, зведене до рівня зовнішньої обрядовості або навіть забобонності.

Втім щоб усе це успішно проростало в нашому серці, міцніло, розвивалось у правильному напрямку, щоб подарована нам у дитинстві віра дійсно стала сонцем, у променях якого ми бачитимемо наше життя, молодій людині слід створити для себе сприятливий духовний мікроклімат. Католицький богослов о. Романо Гуардіні (1885-1968), послухати лекції якого в середині ХХ ст. в Мюнхенському університеті приходили тисячі студентів, таким мікрокліматом називав тишу. Під час проповідей у студентській церкві св. Людовіка о. Гуардіні заохочував студентів заздалегідь приходити до храму, щоб побути в тиші перед Богом і згодом могли глибше пережити Святу Літургію.

Тиша храму створює тло. На ньому ми розрізняємо чийсь незначні порухи, перешіптування, гортання сторінок молитовників. Проте це лише «поверхнева тиша». У «Роздумах перед Святою Літургією» Гуардіні говорить, що тиша храму може запровадити нас у внутрішній світ. Для цього замало стати, клякнути чи сісти в тиші. Потрібно втихомирити свої думки і почуття. Це вимагає уважності та й стається не за першою спробою.

З кожним десятиліттям люди щораз важче зживаються з тишею, а світ усе більше стає гамірним. Саме в храмі молода людина може полюбити хвилини тиші, бо тут ця тиша не є холодною самотністю, а сповнена теплої присутності Бога, радісного очікування спільної молитви, повчального досвіду віри й молитви інших людей, які в цей момент перебувають в церкві. «У тиші та в довірі – ваша сила» (Іс. 30, 15), – говорить Господь, підказуючи нам, що з тиші народжується довіра до Бога, а з неї – й щира молитва, які роблять нас сильними.

Таке пережиття тиші в храмі наближає нас до інших, допомагає нам краще їх розуміти. Люди інколи скаржаться на забудькуватість, що не пам'ятають обіцянок. Але здебільшого це не через погану пам'ять, а через невміння зосередитись і почути те, що каже або про що просить нас інша людина. Чому це складно? Бо в цей момент ми не можемо відірватись від власних думок, бажань, турбот і проблем. В уважній тиші храму, до якої заохочував молодь о. Гуардіні, ми складаємо цей іспит і водночас вчимось цього. Присвятити комусь час не означає побути з кимось довго, але хоч на кілька хвилин прикувати свою увагу до цієї людини, з якою спілкуємось чи потребуємо нашої участі.

В тиші храму кожен з нас може почерпнути для себе якийсь новий урок. Очевидці, які знали о. Гуардіні, кажуть, що він з надзвичайною делікатністю й повагою ставився до іншої людини. З тиші храму він виніс урок, що людині слід допомогти, перш ніж вона попросить про це. До того ж допомогу потрібно пропонувати так, щоб її прийняли. Бо інколи, за його словами, деякі зухвалі пропозиції про допомогу хочеться жбурнути назад в обличчя «доброчинцеві».

о. Олег ЧУПА, Тиша храму – фортеця внутрішнього світу людини // СЛОВО №4 (76)